

www.merhabahaber.com

facebook.com/akademiksayfalar

Merhaba

CİLT: 18 • SAYI: 4
9 MAYIS 2018 ÇARŞAMBA

KADEMİK

Sayfalar

Kurucusu:
Mehmet Ali UZ

Hazırlayanlar: **Mehmet Ali UZ - Serdar CEYLAN**
maliz@merhabagazetesi.com.tr - srceylan@hotmail.com

BİR KONYA ÇINARI
85 YAŞINDA
MUSTAFA ATEŞ

ÖZEL SAYISI -1-

Av.
Mehmet
Ali UZ

85. YAŞINDA MUSTAFA ATEŞ

Cumhuriyetin ilk yıllarında açılan İmam Hatip Okullarının tedris hayatı çok kısa sürdü ve yeniden açılması için uzun süre beklemek gerekti. Bu bakımdan, 1951 yılında İmam Hatip Okullarının açılması Türkiye’de din eğitimi yönünden bir dönüm noktası oldu. 7 ilde açılan İmam Hatip Okullarından birisi de **Konya İmam Hatip Okulu** idi. Konya İmam Hatip Okuluna kaydolan öğrenci sayısı 300’e yaklaşıyordu. 1933 doğumlu talebelerle ilkokuldan yeni mezun olan talebeler birlikte okudu. Bazı arkadaşlarımız da okula yaşlarını küçülterek girebildi. İçimizde hafızlığını bitirenler yanında bir süre Arapça okuyanlar da bulunuyordu. Fen ve sosyal dersler yanında 3 yabancı dilin okutulduğu imam hatip okullarında tahsili başarıyla

sürdürmek pek kolay olmadı. İlk yıllardan itibaren pek çok arkadaşımız okulu bırakmak mecburiyetinde kaldı. 7 yıl sonra da 300’e yakın öğrenciden sadece 49 kişi mezun olabildi. Öğrencilerden hafızlığını bitiren ve bir süre de Arapça okuyan arkadaşlarımız tahsillerini rahatlıkla sürdürdüler. Bunlar, diğer öğrencilere hem arkadaşlık hem de ağabeylik yaptılar. Bu arkadaşlarımız aynı zamanda ortaokuldan itibaren imam ve müezzin olarak da Diyanet Teşkilatında görev aldılar. İmam Hatip Okulları 7 yıl sonra ilk mezunlarını verdi. İlk mezunlar, mevcut İlahiyat Fakültesine alınmadıkları gibi, onların devam edebilecekleri bir yüksek okul da mevcut değildi. Bu yüzden ilk mezunlar bir yıl beklemek mecburiyetinde kaldı. Bunların bir kısmı tecillerini bozarak yedek

Diyanet Vakfı’nın ilk toplantısından bir görüntü.

subay olarak askerliklerini yaptılar. O dönemler gerçekten de sıkıntılı günlerdi ama toplum İmam Hatip Okullarına ve İslam Enstitülerine sahip çıktı. İmam Hatip Okulu mezunları daha sonra lise fark imtihanlarını vererek muhtelif üniversitelere gitme imkanına kavuştu. Günümüzde ise, bu lise fark imtihanları kaldırılarak, İmam Hatip Lisesi mezunları İlahiyat Fakültesi yanında istedikleri fakültelere girme imkanına sahip oldular.

Yukarıda bahsettiğimiz imam hatip okuluna hafızlıklarını tamamlayıp bir sürede Arapça okuyarak gelen arkadaşlarımız Yüksek İslam Enstitüsünü de bitirdikten sonra çok önemli görevlerde bulundular. İşte bu arkadaşlarımızdan birisi de **Mustafa Ateş**'ti. O da Konya, İzmir ve Aydın müftülükleri gibi Diyanet Teşkilatında önemli görevlerde bulundu. Konya İmam Hatip Okulunun ilk mezunları **Haciveyiszade Mustafa Efendi** ve **Abdullah Ulubay** gibi Osmanlı döneminde yetişip önemli görevlerde bulunan hoca-

lardan istifade etmişti. Meslek dersleri yanında kültür dersleri hocaları da çok seviyeli ve kaliteli insanlardı. Bu kaliteli eğitim sayesinde bazı arkadaşlar daha okul sıralarında iken mahalli gazete ve dergilerde yazmaya başlamışlardı. Mustafa Ateş de bu arkadaşlarımızdan birisi idi. Güçlü bir kalemi vardı. **OKU Mecmuasının** neşir hayatında çok büyük hizmeti geçti. Dönem bir hayli karışıktı. Din ve vicdan hürriyetleri tek parti dönemini aratmayacak kadar baskı altında idi. Okul daha mezun vermeden ülke darbe hazırlıklarıyla çalkalanıyordu. Sonunda 60 ihtilali meydana geldi. Zor zamanlarda yazmak ve konuşmak kolay değildi. Onun yazılarıysa cesur ve tavizsizdi. İmam Hatip neslinin yüz akı mensuplarından birisi oldu. Sonuç olarak, birkaç hafta devam edecek olan Akademik Sayfaları ona tahsis etmekten mutluluk duyuyoruz. 85. hayat yılında ona sağlıklı uzun ömürler diliyor, dostlarının ve mesai arkadaşlarının onunla ilgili yazılarıyla sizleri baş başa bırakıyorum.

Uluslararası Sağlık kongresinde tebliğini sunarken. (3-5 Haziran 1980, Çeşme'de). M. Enver Şenerdem, Mustafa Ateş ve Oğuz Aygün.

Prof. Dr.
Ali Osman
ATEŞ

BABAM MUSTAFA ATEŞ

Konya'mızın yetiştirdiği büyüklerden ve babamın yakın arkadaşlarından Avukat Mehmet Ali Uz Hocamız 02.02.2018 tarihinde telefonla arayarak, Konya'mızın yetiştirdiği önemli şahsiyetlerle ilgili araştırma yaptıklarını, bu sebeple babamla ilgili de bir çalışma yapmayı planladıklarını, burada yer almak üzere "Babam Mustafa Ateş" başlığı altında bir yazı kaleme almamı istediler. Şimdiye kadar bir birçok yazı kaleme alan bir akademisyen olarak, büyük bir sevinç ve heyecan duydum. Ancak bir taraftan da, bir evlâdın, hayattayken babasını anlatmasının verdiği manevî ağırlık altında ezildiğimi hissettim. Bu duygular içinde sizlere babam Mustafa Ateş'i anlatmaya çalışacağım. İnşallah Yüce Rabbimiz lütuf ve ihsan ederek, babam hakkında râzı olacağı bir yazı yazmamı nasip eder. Burada en başta hemen belirtmeliyim ki, bir ilim ve mücadele adamı olan babam; aynı zamanda benim hocam ve davâ arkadaşımıdır.

Babam Mustafa Ateş; Osmanlı'nın yetiştirdiği son devir İslâm âlimlerinden ilim ve irfan almış, ilmî yünden onların mirasçısı olmuş, ömrünü Kur'ân ve Sünnet yolunda hizmete adanmış, Cumhuriyet dönemi ilim ve fikir adamlarımızdandır. Okullarda

aldığı eğitimin yanı sıra, Konya'nın iki büyük Velîsi ve mürşidi olan yakın akrabası **Lâdikli Ahmed Ağa** ile **Hocası Hacı Ve-yiszâde Mustafa Kurucu** Hazretlerinin mânevi terbiyesinde yetişmiş, kendilerinden feyz almıştır. İmam-Hatip Okulları ve Yüksek İslâm Enstitülerinde yetişen neslin, ağabey ve öncülerindedir. Kaydetmem gerekirse babam; ilmî yönü oldukça güçlü; Kur'ân Ehli, Hâfız; Arap Dili ve Belâğatı, Tefsir, Hadis, Fıkıh, Kelâm, Siyer ve İslâm Tarihi, Tasavvuf, İslâmî Edebiyat vs. alanlarda söz sahibi, Konya'mızın yetiştirdiği önemli şahsiyetlerdendir. Eskilerin deyimiyle, **Kalem ve Kürsî sahibi bir kimsedir**. Kaleminin ve hitabetinin gücüyle dikkat çekmiş, bunları daima İslâm'a hizmet yolunda kullanmıştır. Genç kuşakların, Konya'nın efsane mecmuası olarak nitelendirdiği "**İslâm'ın İlk Emri Oku**" mecmuasından başlayarak Kaleminin; **Piri Mehmet Paşa Camii** Minberinden başlayarak hitabetinin gücünü ortaya koymuştur. Öyle ki, sonraki kuşaklar tarafından "**kalem ve söz ustas**"ı olarak nitelendirilmiştir.

Babam Mustafa Ateş, **1932 yılında Osman ve Ayşe Ateş çiftinin üçüncü çocuğu** olarak Konya'nın Sarayönü İlçesine

bağlı **Lâdik Kasabasında** (Şimdiki Sarayönü Lâdik Mahallesi) dünyaya geldi. Baba ve anne tarafından Din gayreti ve ilim sevgisi olan bir aileye mensuptur. Baba tarafı, “**Civelek Oğulları**” denilen bir sülaleden gelmektedir. Civelek kelimesinin, “**genç yeniçeri**” mânâsına geldiği, ailenin asker kökenli olduğuna delâlet ettiği söylenmektedir. Aile daha sonra, babamın dedesi Ateş Ahmed’e (köylülerin deyimiyle Ataş Ahmat) nisbetle “**Ateş**” soyadını almıştır. Ailenin halen Civelek soyadını taşıyan akrabaları da bulunmaktadır. Babaannem; Şaban Beygil’in **Hâfız Ali**’nin kızı merhume **Ayşe Ateş** (1901-1986) Hanımefendi’dir. Kendisi dedem merhum Osman Ateş’in ikinci eşi olup, imânlı, dindar, ilim hayranı, ibadetine düşkün, hayırsever, zeki, çalışkan, dirayetli, liderlik vasfı bulunan âkil bir hanımefendiydi. Kur’ân sevgisi, Allah aşkı, Peygamber (sav) sevgisi ve din gayreti çok fazlaydı. Çocukken bizlere, ailemizin vaktiyle Buhâra’dan geldiğini anlatırdı.

Osman ve Ayşe Ateş çiftinin yedi çocuğu dünyaya gelmişti. Bu nedenle Babamın; çok genç yaşta vefat etmiş **Fadime** (1926-1947) ve **Hanife** (1928-1942) adında iki ablasıyla, **Hasibe** (v. 1934), **Hasibe Hacer** (1939-2009) ve **Abdullah** (1939-1943) adında dört kardeşi vardı. Babamın, Merhume Hasibe Hacer Halamın dışındaki tüm abla ve kardeşleri, çocukluk ve genç yaşlarda vefat etmişlerdir.

Dedem **Osman Ateş** (1898-1956); çiftçilik, hayvancılık ve

inşaat işleriyle uğraşarak ailesini geçindiren, dindar, ilim âşığı, çalışkan bir insandı. Allah ona, zeki, kabiliyetli ve çok akıllı bir erkek evlat ihsan etmişti. Bu nedenle çok sevdiği biricik oğlu Mustafa Ateş’in İslâm âlimi olmasını arzu ediyordu. Bu yüzden onu yanında çalıştırmak yerine, hâfız olması için çok küçük yaşta anneannem Zekiye Öztoprak’ın babası olan **Hafız Ali Yayla** (1875-1943) dedeme teslim etti. Dedem Osman Ateş bununla yetinmedi, hocasıyla sıkı bir irtibat kurarak oğlunun derse çalışıp çalışmadığını, devam durumunu titizlikle takip etti. O zaman Lâdik’te okuyan çok azdı, neredeyse kimse okumuyordu, bu psikolojik-sosyolojik ortamda okumak çok zordu. Ancak dedem Osman Ateş bu konuda asla taviz vermedi. Ailecek bu konuda ortaya çıkan sıkıntı ve meşakkatlere göğüs gerdiler. Böylece babam, merhum Hafız Ali Yayla dedemin nezaretinde 1942 yılında hafızlığını tamamladı. Bundan sonra, **Başmuallim Ahmet Hamdi Güragaç**’ın desteğiyle Ladik İlkokulu’nun üçüncü sınıfına kaydoldu ve 1944-1945 yılında Pekiye derece ile mezun oldu. 1946-1949 yıllarında merhum Ladikli Ahmet Ağa’nın da (Hüdaî’nin) cemaatinden olduğu Lâdik Kasabası **Pancarlı Mahallesi Camii**’nde (şimdiki Ahmet Hüdaî Camii) fahrî İmamlık yaptı.

Ninem rahmetli Ayşe Ateş tarafından akrabamız olan merhum Lâdikli Hacı Ahmed Ağa, babamı 1949 yılı sonlarına doğru Arapça okumak maksadıyla Konya’ya götürdü. Burada kısa bir araştırma yaptıktan sonra,

Ladikli Hacı Ahmed Ağa (1303 - 1969)

ilim öğrenmesi için babamı Konya'nın meşhur âlimlerinden **Hacı Veyiszâde Mustafa Kurucu** ile **Hacı İsâ Efendi** Hocalarımıza teslim etti. Bu sırada bir akrabasının evinde kalan babam, Hacı Veyiszâde Mustafa Kurucu Hoca Efendi'nin Piri Mehmed Paşa Camii'ndeki gündüz dersleriyle Hacı İsâ Efendi'nin gece derslerine devam etti, kendilerinden ilim ve feyiz aldı.

Babam Mustafa Ateş, 1948 yılında Lâdik köyünden varlıklı

bir ailenin kızı olan **Kezziban Hanımefendi** (1930-1951) ile evlendi ve bu evlilik üç yıl sürdü. 1951 yılında Konya İmam Hatip Okulu açılınca, yaş tashihi yaptırarak öğrenci olarak buraya kaydolun babam, Okul açıldıktan birkaç gün sonra ilk eşi Kezziban Hanımefendi'yi kaybetti. Bu esnada bir taraftan İmam-Hatip Okuluna devam ederken, diğer yandan da **Avukat Mehmet Emin Bolay**'ın İmam Hatiplik yaptığı Caminin bir odasında kaldı ve imamlık görevi için kendisine vekâlet etti. Konya Müftülüğü'nün açtığı sınavı kazanarak, **1952** yılında **Müezzin-Kayyımlık** görevi aldı, bir yandan da İmam Hatip Okulu'ndaki öğrenciliğine devam etti. Yine öğrenci iken, 1953 yılında Lâdik köyünden Hâfızlık Hocası merhum Ali Yayla'nın torunu testici **Silleli Hacı Paşa**'nın (Mehmet Öztoprak /1905-1977) kızı annem **Şerife Ateş Hanımefendi** (1933-1993) ile ikinci evliliğini yaptı. Bu evlilikten, **Ali Osman, Fatma, Yusuf Ziya, Hüseyin Avni, Ahmet Ziya ve Ayşe** isminde altı çocukları oldu. Annemin babası Merhum Paşa Dedem Mehmet Zeki Öztoprak, damadı olarak daima babam Mustafa Ateş ile iftihar etmiş, onu diğer aile fertlerinden ayrı bir yerde tutmuş, onun ilmine hürmet etmiştir. Babam, İmam-Hatip Okulu'ndaki öğrenciliğinden başlayarak daima seçkin bir talebe olmuş, hocalarının dikkatini çekmiştir. Nitekim Konya İmam Hatip Okulu'nun ilk mezunlarını vermesi sebebiyle düzenlenen ve Merhum Dedem Osman Ateş'in de katıldığı toplantıda yaptığı

Hacıveyszade ve İmam Hatip Okulu Koruna Derneği Yönetim Kurulu.

konusması Konya gazetelerine yansımıştı.

Babam, 1957-1958 ders yılında **Konya İmam-Hatip Okulu**'ndan Pekiyi derece ile mezun oldu. Mezun olduktan sonra arkadaşlarıyla birlikte **Türkiye İmam-Hatip Okulları Mezunları Cemiyeti**'nin kurucuları arasında yer aldı. Bir grup arkadaşıyla birlikte bu dernek adına Mart 1961'de ilk sayısı yayımlanan, "İslâmın İlk Emri Oku" Mecmuası'nı çıkardı ve bu derginin "**Hadiseler Düşünceler**" köşesinde baş makaleler yazdı. Derginin sahipliğini Merhum Mustafa Pektut hocamız, Yazı İşleri Müdürlüğünü de Diyanet İşleri Başkan Yardımcılarımızdan **Halit Güler** Hocamız yapmaktaydı. Mart 1961-Ekim 1979 yılları arasında aylık olarak 209 sayısı yayımlanan Derginin yazarlarının neredeyse tamamının, daha sonraları Diyanet İşleri Başkanlığı'nın üst kademelerinde ve İlahiyat Fakültelerinin aka-

demik kadrosu içinde yer aldığı görülmektedir. Babam, Oku Mecmuasının 6 Temmuz 1963'te yayımlanan 27. sayısının "Hadiseler-Düşünceler" sayfasında, o ayın çeşitli olaylarının kritiğini yaptığı bir yazı yayımladı. Bu yazıdan dolayı, Derginin yazı İşleri Müdürü Halit Güler Hocamız tutuklanarak 15 gün Konya cezaevinde kaldı. Aralarında Bekir Berk ve **Hüsameddin Akmumcu**'nun da bulunduğu çok sayıda savunma avukatının katıldığı duruşma sonucu beraat etti. O sırada biz dört kardeşтик, en büyükleri bendim, İlkokul üçüncü sınıftaydım. O günlerde babam her sabah, "bugün beni de alabilirler", diyerek annemle ve bizlerle vedalaşarak evden ayrılmıştı.

Osmanlı yenilip devlet olarak tarih sahnesinden çekileli henüz 40 sene olmuştu. Galip devletler, Milletimizin bir daha büyük devlet olmaması için ellerinden gelen her türlü çabayı göstermişler, sonunda Lozan Anlaşması imza-

lanmıştı. Milli Mücadele'nin sonunda Anadolu'da, ekonomik sıkıntılarla boğuşan, petrol vs. zenginliklerden mahrum bir bölge devleti kurmamıza izin verilmişti. Osmanlı devletinde, Türk, Arap, Kürt, Boşnak, Pomak, Arnavut, Çerkez, Gürcü, Abaza vs. Müslüman halk, devletin aslî unsuruydu. Bunları bir arada tutan müessese İslâmiyet olduğu için, Batı uzun zamandır; İmparatorluğu yıkmak gayesiyle, devleti oluşturan aslî unsuru parçalamak için İslâmiyeti hedef almıştı. Bu gün de Türk-Kürt çatışması çıkarmak için bu faaliyetine ara vermeden devam ediyor. Bunun için İslâm ve İslâmi müesseselerle mücadele edilmesi gereki-

yordu. Milletimizin İslâm'dan uzaklaşması, kendisini ayakta tutan ruh kökünden kopması, bin yıllık Medeniyetine arkasını dönmesi, sahip olduğu kültür mirasını reddetmesi için Batı'nın baskısıyla içerde yoğun çaba harcanıyordu. Bu nedenle ülkede dindarlar yoğun baskı altına alınmıştı. Bütün bunların üstüne bir de Türk Ceza Kanununa 163. Madde eklenmiş, dinine, tarihine, kültür ve manevi değerlerine sahip çıkan Anadolu insanına adeta kan kusturulmuş, hapishanelerde çürütülmüştü. İşte dinin küçümsendiği, dindarların horlanıp dışlandığı, tarih ve kültür mirasımızın reddedildiği, kendimize ait olan değerlerden adeta

İmam Hatip Okulu ilk mezunları bazı hocalarıyla birlikte.

tiksinilip utanıldığı bu ortamda babam, o mübarek arkadaşlarıyla böylesine büyük bir mücadelenin içine atılmıştı. Belli ki onlar, **Üstad Necip Fazıl Kısakürek**'in "Sakarya" şiirinde dile getirdiği gibi, bin bir başlı kartalı taşımakla görevli kanarya idiler:

*Eyvah, eyvah, Sakaryam, sana mı düştü bu yük?
Bu dâva hor, bu dâva öksüz, bu dâva büyük!..*

*Ne ağır imtihandır, başındaki, Sakarya!
Binbir başlı kartalı nasıl taşır kanarya?*

Babası vefat etmiş, hayatta dul bir annesi ve bir kız kardeşinden başka kimsesi yok, varlıklı bir ailenin çocuğu değil. Henüz bir yüksekokul öğrencisi, fakat çok yüksek bir ruh taşıyor, tükenmez bir enerjisi var, başıma neler gelir, ailem ne yapar, çocuklarım ne olur diye düşünmüyor, korkmuyor, yılmıyor, vazgeçmiyor, ateşli yazılar yayımlıyor, kürsüde ateşli konuşmalar yapıyor. İç ve dış saldırı altında olan Millî ve Mânevî değerlerimizi müdafaa ediyor, saldırıları göğüslüyor. Allah yüreğinden korkuyu almış. Yanında bugün de irtibatını devam ettirdiği çok sevdiği dava arkadaşları var. Bunlar Konya'nın yetiştirdiği bir grup genç dava adamı: Hayreddin Karaman, Mustafa Pektut, Halit Güler, Mehmed Doğru, Mustafa Fayda, Ahmed Baltacı, Mehmed Ali Uz, Ahmed Gürtaş, Mustafa Uzunpostacı, Necati Günüş, Süleyman Özkafa, Halis Ayhan, Ali Osman Koçkuzu, Mehmed Emin Atasagun, Bayram Başpınar, Mustafa Tahralı, Mustafa Ben, Mehmed Özgü Aras, Ali Yardım. Sanki Kehf sûresinde anlatılan

Askerlik hatırası.

bir grup genç: "Muhakkak ki onlar, Rablerine inanmış gençlerdi; biz de onların hidâyetlerini artırdık." (Kehf 18/13).

Bu Hocalarımız, babamın ev sahipliğinde hafta sonu grup grup Lâdik'e misafirliğe gelirler, manevi gıdalarını almak için Ahmed Ağayı ziyaret eder, kendisiyle sohbet eder, nasihat ve duasını alırlardı. Daha sonra Paşa dedemin testi ocağını gezer, testi ocağının önündeki geniş bahçede misafir olurlardı. Dedem rahmetli, babamın arkadaşları olan bu genç dava adamlarının kendisini ziyarete gelişlerine çok sevinir, çok onur duyardı. İmam-Hatip neslinin anne-babası olarak adlandırılan merhum **Avukat Şehbal Gökçek** ile eşi **Eczacı Yaşar Gökçek** Hocalarımız da, Ahmed Ağa'yı çok sık ziyarete gelirler, daha sonra Ladik'teki evimize misafir olurlardı. Kendileri babamın çok sevdiği hocaları, bizim de aile büyüğümüz idiler.

Babam, İmam-Hatip Okulu'nu bitirdikten sonra 1959-1960 yıllarında topçu yedek su-

bay olarak askerliğini yaptı. Askerlik sonrası Konya Merkez **Piri Mehmed Paşa Camii**'nde İmam Hatip olarak görev aldı. 1962 yılında açılan **Konya Yüksek İslam Enstitüsü** sınavlarını kazanarak buraya öğrenci olarak kaydoldu. Hem okudu, hem görev yaptı, hem de ailesini geçindirdi. Yüksek İslam Enstitüsü'nde okuyup İmam Hatip olarak görev yaptığı yıllarda, daha önce Hocası Hacı Veyiszâde Mustafa Kurucu Hocamızın yaptığı gibi, kendisi de Piri Mehmed Paşa Camii'nde Allah rızası için çeşitli İslâmî ilimleri okutarak öğrenci yetiştirdi. Öğrencilik yıllarından itibaren iyi bir Arapça bilgisine sahipti, Türkçeye oldukça hâkimdi, bu sayede İslâm âlimlerinden tercüme yapıp yayımladı. Yüksek İslam Enstitüsü'nde öğrenci iken, **Abdü'l-Bârî en-Nedvî'nin "Beyne't-Tasavvuf ve'l-Hayat"** adlı eserini Türkçeye çevirdi. Bu eser, Hocası Merhum Prof. Dr. Tayyib Okiç'in takdim yazısıyla 1967 yılında yakın dostlarından Merhum Mehmet Zeki Sakallı'nın sahibi olduğu İslâmî Neşriyat tarafından **"Tasavvuf ve Hayat"** adıyla Konya'da yayımlandı.

Babam Piri Mehmet Paşa Camiinde imam hatiplik yaparken çok kalabalık bir cemaati vardı. Her Cuma günü okuduğu dinî ve millî konularla ilgili ateşli hutbeler, tüm Konya'ya etkisi altına alıyor, ruhlar uyanıyor, silkinip ayağa kalkıyor, sohbetlerde konuşuluyordu. Çocukluğumda o hutbeleri dinleyip, yazıları okuduğumda;, kendimi bazan Bedir'de, Malazgirtte, bazan İstanbul'un fethinde, bazan Mohaç'ta,

bazan Çanakkale'de, bazan Kocatepede, bazan Kıbrıs'ta bulurdum.

Annem merhume **Şerife Ateş** (1933-1993), tüm Anadolu kadınları gibi fedâkâr, cefâkâr, çalışkan, görgülü, vefâlı, cömert, çok yardımsever bir hanımefendi idi. İki yaşında anneannem Zekiye Öztoprak'ı (1901-1935) kaybettiği için öksüz büyümüşü. Bu yüzden biraz duygusaldı, şefkatli, merhametli ve yufka yürekliydi. Öksüz ve yetimlere özel ilgi gösterir, acınacak bir durum gördüğünde hemen ağlardı. Ev işlerinden iyi anlar, çok güzel yemek yapar, hısımlarına akrabaya ikram etmeyi, misafir ağırlamayı çok severdi. Babam; dava adamlarında, tebliğ ve irşadla görevli âlim kimselerde görüleceği üzere; çok aktif, sosyal çevresi geniş, arkadaş ve dostları çok bir kimseydi. Evinin kapısı herkese açık, sofrası geniş cömert bir insandı. Bu nedenle evde yemekli misafir eksik olmaz, geleceğin ilim yolcusu ve dava adamı olan misafirler çok sık gelir ve geç vakitlere kadar otururlardı. Az, fakat çok bereketli bir maaşla çalışan, bir taraftan da öğrencilik yapan genç bir ilim yolcusu olan babamla evli olan, diğer taraftan sahip olduğu altı çocuğa bakıp büyütme-ye çalışan sâliha bir kadın: İşte benim annem! Sabır ve fedâkârlığın dikkat çekici örneği. Asla isyan etmez, yüzünü asmaz, huysuzluk yapmaz, misafirlerimizi en iyi şekilde ağırlar, Hz. Hatice (ra) Annemizin Peygamber Efendimize (sav) destek olduğu gibi babama destek olurdu. Bu durum, babamın Konya İmam Hatip Okulu'ndaki öğren-

Bir hafızlık töreninde.

cilik yıllarından başlayarak, anemin vefat ettiği 1993 yılına kadar hep böyle devam edip gitti. İnşallah Yüce Rabbimiz, hepimizin annesini Hz. Hatice Annemize komşu eylesin. Âmin.

Babam, **1965-1966** Öğretim yılında **Konya Yüksek İslâm Enstitüsü**'nün ilk mezunları arasında yer aldı. Mezun olunca, Diyanet İşleri Başkanlığı bünyesinden naklen öğretmen olarak Milli Eğitim Bakanlığı'na geçmek istedi. Ancak kismet olmadı, Yüce Allah, Onun irşâd ve tebliğ görevinden, kürsiden ayrılmasına izin vermedi. Kalem ve Kürsî sahibi oluşu, ilmî ve mesleki yeterliği fark edilip, takdir edildi; 1967 yılında doğrudan **Manisa İl Müftüsü** olarak atandı. Mesleğinde hızla yükseldi, önce **Bursa**, sonra **Adana Müftüsü** olarak tayini çıktı, ancak Manisalıları, çok sevdikleri Müftülerinin şehirlerinden ayrılıp gitmesine razı olmadılar. Babamın da rıza-

sıyla, çıkan tayinlerin iptali için Ankara'nın yolunu tuttular ve atamaları iptal ettirdiler. Manisa'da dört yıl hizmet ettikten sonra, bu sefer 1971 yılında **İzmir Müftüsü** olarak tayin edildi. Dört yılda üç kez tayini kapsayan bu süreçte, hem Devletimizin kendisine verdiği değer, hem de Manisa'lıların gösterdiği anlaşılmaz sevgi, elbette Yüce Allah'ın bir lütfudur.

Manisa Müftülüğü, Valiliğin karşısında Hatuniye Camiinin bahçesinde eskiden çocuk kütüphanesi olan mütevazı bir kümbetti. Müftülüğe ait bir makam aracı, lojman vs. imkanlar yoktu, ancak babacığım bunları temin etmek için uğraşmadı, önceliği İmam-Hatip Okulu ve yurdunun yapılmasına verdi, Manisa halkının yardımlarını buraya yönlendirdi. Hatuniye, Muradiye gibi Manisa'nın büyük camiilerinde vaazlar verdi. Ülkemizin önde gelen ilim ve fikir adamlarını

Manisa'ya davet ederek konferanslar düzenledi, kendisi de konferanslar vererek kültürel hizmetlerde bulundu. İmam-Hatip öğrencilerini, Kur'an Kurslarını ve hâfızları titizlikle destekledi, neredeyse bütün Ege bölgesinin katıldığı unutulmayacak derecede muhteşem, hâfız cemiyetleri düzenledi. Manisa İmam-Hatip Okulu ve Manisa Kız Enstitüsü'nde dersler verdi.

Manisa Müftüsü iken, aralarında Müftü Yardımcısı Besim Özkan, Merhum Avukat İsmail Efendioğulları, Dr. İbrahim Erdemir, Dr. Mehmet Karay, İş adamları Şekerci Cavit Kurul, Harmandallı Hasan Ağa, Fabrikatör İsmail Cider, Tüccar Muharrem Çaylak, Terzi Nadir Ünal, Kitapçı Turgut Çelebi ile Sadettin Balay, Mehmet Şeker, Musa Çevik gibi İmam Hatip Okulu idareci ve öğretmenlerinin bulunduğu bir grup arkadaşıyla hayır hizmetlerinde birlikte oldu. Müftülük personelinde hizmetli Sadullah Amcaı, Şef Ahmed Ağabeyi, memur İsmail Amcaı ve diğer din görevlilerini hayırla yâd etmek isterim.

Babam, 1971 yılında Manisa'dan İzmir Müftülüğüne naklen atandı. 1980 yılına kadar İzmir Müftüsü olarak görev yaptı. Burada çoğunlukla Hisar Camii olmak üzere, İzmir'in büyük Camiiilerinde Cuma, Bayram, Ramazan ayı, mübarek gün ve gecelerde sürekli vaz ve irşad faaliyetinde bulundu. İmam-Hatip Lisesi ve Yüksek İslâm Enstitüsü ile çok yakın diyalog kurdu. İl Müftüsü olarak, kendisinin yetiştirdiği yuva olan bu kurumlara elinden gelen her türlü yardım ve

desteği verdi. Yüksek İslâm Enstitüsü'nde Fıkıh ve İslam Hukuku dersleri verdi. Kur'an Kurslarına özel önem verdi. Buralarda hafız yetiştirilerek, İmam-Hatip Liselerine gönderilmesine, sonrasında dini yüksek tahsil ve akademik çalışma yaptırılmasına çok gayret etti. Başta kendi çocukları olmak üzere, birçok hafız, din görevlisi, öğretmen ve akademisyen yetiştirilmesine önderlik yaptı. Din görevlilerinin kendilerini geliştirmeleri ve dini hizmetlerdeki kalitenin artması için çaba gösterdi. İzmir'de, fakirler, düşkünler, yetimler, kimsesizler ve öğrenciler gibi geniş bir yelpazede hayır hizmetlerinde öncülük yaptı. Bu alanda hizmet eden **Türkiye Diyanet Vakfı, Kestane Pazarı** gibi vakıf ve derneklerde fahri hizmetlerde bulundu. Merhum Raif Cilasun, Ali Rıza Güven, Hacı Ahmet Tatari, Hacı Nuri Sevil, Avni İlhan, Abdullah Aydemir, Mevlit Ferligül, Nevzat Aşık, Ali Yardım, Mehmet Şeker İzmir'de görev yaptığı yıllarda hayır işlerinde birlikte çalıştığı dost ve arkadaşlarından bazılarıdır.

12 Eylül öncesi, Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı Nüfus Planlaması Genel Müdürlüğü 03-05 Haziran 1980 tarihlerinde İzmir Çeşme'de **"Temel Sağlık Hizmetlerinde Aile Planlamasının Rolü"** diye bir seminer düzenledi. Bu seminere Babam da davet edildi. O sırada Türkiye'nin nüfusu yaklaşık 44 milyondur. Milliyetçi muhafazakâr kesimler, "Türkiye bu haliyle yüz milyon nüfusu besler" diyerek nüfus planlamasına karşı çıkmaktaydı. Ancak O yıllarda Türkiye'de nü-

fus planlaması bir hükümet politikasıydı. Batı ülkeleri de bu politikaya güçlü destek vermektedir. Türkiye'nin nüfus artışı gözlerini korkutmuştu, vaktiyle önlem almak istemekteydiler. Ermeni kökenli Amerikalıların kurduğu birtakım vakıflar, yerli bir takım kuruluşlarla işbirliği halinde bu politikaları destekliyordu. Toplantıdan önce; "Babacığım, hükümet yetkilileri nüfus planlamasını destekliyorlar, bu bildiriye sunarsan, hoşlarına gitmez" dedim. "Olsun, bu millî-mânevî bir dava" dedi. Makamını korumayı düşünmedi, vazgeçip geri adım atmadı, **"İslâm Dininde Sağlık ve Aile Planlaması"** başlıklı tebliğini sundu. İzmir Müftüsü olarak sunduğu bildirisinde nüfus planlamasına karşı çıktı. Ertesi gün gazeteler, **"Altı Çocuklu İzmir Müftüsü Nüfus Planlamasına Karşı Çıktı"** başlığını attılar. Bir müddet sonra 1981 yılında Hac'da iken, İzmir'den Konya Müftülüğüne atandı. 1985 yılına kadar **Konya Müftüsü** olarak görev yaptı. Burada

eski dava arkadaşlarıyla buluştu, hayırlı işlerde onlarla yakın işbirliği içinde oldu. Cuma günleri Kapı Camii başta olmak üzere Konya'nın çeşitli Camilerinde vaazlar verdi. Dini konularda kültürel etkinlikler düzenledi, bu kapsamda çeşitli yerlerde konferanslar verdi. Kur'an Kurslarını, İmam-Hatip Liselerini, İlahiyat Fakültesi'ni destekledi, **Türk Anadolu Vakfı** gibi Konya'da mevcut çeşitli hayır kurumlarında güzel insanlarla birlikte fahrî hizmetlerde bulundu.

Konya Müftüsü iken, 1985 yılında naklen **Aydın Müftüsü** olarak atandı. Burada, daha önce görev yaptığı yerlerde yaptığı gibi hayırlı güzel hizmetlere imza attı. Aydın Müftüsü iken, yaklaşık yedi yıl hizmetten sonra 1992 yılında **Diyanet İşleri Başkanlığı Din İşleri Yüksek Kurulu**'na üye seçildi. Bu görevi esnasında Ankara Kocatepe Camiinde vaazlar verdi. Ülkemizin her tarafını dolaşarak dini konularda konferanslar verdi. Kurucuları arasında yer aldığı **Türkiye Di-**

yanet Vakfı'na, Mütevellî Heyeti Üyesi seçildi. Üyeliği esnasında Din İşleri Yüksek Kurulu, 3.2.1993 tarihinde "Tesettür" konusunda bir karar alarak, başörtüsünün Allah'ın emri olduğuna dair fetva verdi. Daha sonra post modern darbeciler tarafından başörtüsünün hukuka aykırı bulunup, başörtülü hanımların mağdur edildiği 28 Şubat sürecinde Müslümanların elinde dinî-hukukî bir belge oluşturan bu karara; İsmail Öner, Prof. Dr. Mehmed S. Hatiboğlu, Prof. Dr. İbrahim Çalışkan, Prof. Dr. Şerafettin Gölcük, Doç.Dr. Esat Kılıçer, Haydar Hatipoğlu, Yaşar İşcan, Şükrü Özbuğday, Hasan Şakir Sancaktar, Lütfi Şentürk, Seyfettin Yazıcı, İrfan Yücel Hocalarımızla birlikte babam da, kurul üyesi olarak imza attı. Bu yüzden Onunla ne kadar öğünsem azdır. O benim arslan kahramanımdır! O benim babamdır!

Din İşleri Yüksek Kurulu Üyesi olarak görev yapmaktayken 1993 yılında Annem Şerife Ateş'i ebedî hayata yolcu ettik. 1997 yılında yaş haddinden Din İşleri Yüksek Kurulu üyeliğinden emekli olarak çocuklarının yanına İzmir'e yerleşti. 1998 yılında İzmir'de merhum **Selime Ateş** Hanımefendi (1938-2008) ile üçüncü evliliğini yaptı. 2008 yılında üçüncü eşi Selime Ateş vefat etti.

Akademik çalışmalarında beni hep destekledi, nasihat edip yol gösterdi. Merhum Hocası **Prof. Dr. Tayyib Okıç**'in vaktiyle kendisine yaptığı gibi, "Oryantalistlerin Hz. Peygamber İle İlgili İddialarına Cevaplar" adlı kitabına ilmî değeri çok yüksek bir

"Takdim" yazdı. Elbette bu, fani dünyada her evladın sahip olmak isteyeceği büyük bir mutluluktur.

Neslini muhafaza konusunda çok büyük gayret ve titizlik gösterdi. Kur'an sevgisi, ilim sevgisi çok fazlaydı, bütün çocuklarının hâfız olmasını istiyordu, bu uğurda adımlar attı. Daha Konya'da öğrenci iken eve gelen arkadaşlarına küçük yaşta çocuklarını gösterir, bu Müfessir, bu Muhaddis, bu Fakih, bu Kelâm âlimi olacak derdi. Halen çocuklarının ve torunlarının inandığı davaya sahip çıkmaları, millî-manevî değerlere sahip hayırlı evlad olmaları için, yorulmadan çaba sarfetmektedir. Allâh kendisinden râzı olsun.

Babam Mustafa Ateş, halen ilerlemiş yaşına rağmen, İslâm'a hizmet yolunda tebliğ ve irşad yapmak üzere kalemini ve hitabetini kullanmaya, dinî ilmî faaliyetlere katılmaya devam etmektedir. Halen Diyanet İşleri Başkanlığı ile Türkiye Diyanet Vakfı tarafından düzenlenen Din Şûralarına ve çeşitli toplantılara düzenli olarak katılmaktadır. Her yıl yaz döneminde Konya'da düzenlenen mezunlar toplantılarına katılarak hayatta olan dava arkadaşlarıyla buluşmaktadır. Onun yapmış olduğu hizmetlerden dolayı, Milletimizden hep ilgi ve sevgi gördüm. Bir evlad olarak, dünyada onunla hep övündüm, inşallah âhirette de iftihar edeceğim. Onun ve dava arkadaşlarının bize bıraktığı şeref ve mirâs, dünyalara değişilmez. Yüce Rabbimiz, Ondan ve davâ arkadaşlarından razı olsun. Âmin.

MUHTEREM MUSTAFA ATEŞ HOCAMIZ

Mehmet
KÖSE

Güneşli bir gündü, vakit öğle namazı sonrasıydı. Her devirde ve her zaman özelliğini, güzelliğini muhafaza eden, manevi havası ile gönüllere huzur veren. Anadolu'nun payitaht şehri, ney kuşlarının otağ kurduğu Konya'nın merkezinde, saray çarşısının canibinde OKU mecmuasının yayımlandığı yere giderken onu ilk defa gördüm.

Mustafa Ateş hocamı anlatmak ne mümkün? Ama başlanmışsa bir işe; onu tez bitirmek, elin tuttuğunca menzile yitirmek gerekir. Ben söylemiyorum, atalar söylüyor.

Ama kayguluyum. Öyle demiyor mu? Söyleyen:

*Alimin her bir kelâm-ı lâl-i mercan, incidir.
Câhilin her bir kelâm-ı akabet can incitir.*

Anlatayım derken incinmekten, incitmekten de hazer ederim.

*Hazer kıl, kimsenin gönlün incitme alemde.
Gönül yap, dilmen ol gönül yıkmak ziyandır hal!*

diyen şair ne güzel söylemiş; Ziyana düşmeden, cesaretimizi de toplayarak birkaç kelam edelim.

Zira ; söyleyen öyle söylüyor.

*Bir gün ne vücut mülkü, ne dâr ne diyâr kalır
Kalırsa gönüllerde ol sohbeti yâr kalır.*

Rabbim beni lâyük olmadığım nice mevkilere getirdi. İftâ makamına getirildiğim ilk il müftüleri seminerinde Mustafa Ateş hocamızla yüz yüze tanışma imkanı

mız oldu. Aynı ilden olmamıza rağmen ayrı ayrı şehirlerde tahsil görmemiz sebebiyle ancak bir araya gelebilmiştik.

Mustafa Ateş Hocamız hâli, hareketi, oturuşu ve kalkışı ve dâhi vakur tavrı ile o dönemin yaşıt müftüleri içinde birden kendini belli ediyordu. Bu durum kendisine gösterilen hürmet, toplantılarda cesur karşı çıkışları ve tavsiyeleri ile daha da kendini gösteriyordu. Yâni:

*“Bana benden olur her ne olursa;
Başım rahat bulur, dilim durursa”*

diyen, ve diyenler gibi yapmıyordu.

İlk dönemler yaşı en küçük müftülerden olduğumuz ve de göreve yeni başladığımız için bizler konuşmalara fazla müdâhil olamıyorduk. Bizler gerektiğinde âmirlerce verilen emirlere yerine göre karşı tavır alınabileceğini Mustafa Ateş hocamızdan öğrendik.

Toplantı için Ankara'ya gittiğimizde Acar Apt.da 7-8 kişi bir odada kalırdık. Akşamları yemek çıkmadığı için, kendimiz bir şeyler alarak beraberce küçük bir sofraya kurardık.

Bir araya gelenler, o dönem birçok Konyalı il müftüsü olmasına rağmen sadece üç kişi bu sofrada bulunurduk. Münâvebe ile ödeme yapardık. Bu üç kişiden birisi o dönem Çankırı İl Müftüsü olan bendeniz, birisi dönemin Konya İl Müftüsü Mustafa Ateş hocamız,

diğeri ise filozof lâkaplı, o dönem Nevşehir İl Müftüsü olan **Ali Rıza Kırboğa** hocamız idi.

Ali Rıza hocamız nüktedân birisi idi; bir defasında toplantıda görüşlerini belirtmek için kürsüde konuşuyordu, konuşmasını biraz fazla uzattı. İl müftüleri arasında amma da uzattı diye mırıldanmalar başlar başlamaz;

“Arkadaşlar niye mırıldanıyorsunuz? Deveci ile arkadaş olan, kapısını yüksek yaptırır. Sabırlı olun biraz.” lâtifesinde bulunmuştu”.

Bir gün de, küçük soframız için harcama sırası Mustafa Ateş hocamızda idi. Alışverişi yaşım küçük olduğu için bendeniz yapıyordum. Geçmiş gün, Mustafa hocamız tüm bir para verdi. Ali Rıza Hocamız da hepsini harca dedi. Ben de harcama icâzetini almış olmanın rahatlığı içinde, paranın hepsini çeşitli nevâleler alarak harcadım. Küçük sofraya zengindi ama paranın artacağını düşünen Mustafa hocamız verdiği paranın üstünü bekliyordu ve söyleyemiyordu. Bizden de ses çıkmayınca öyle kaldı. Bilmem ki hâla bekliyor mudur paranın üstünü?

Mustafa Ateş hocamız çeşitli şairlerden şiirler de okurdu; bildiğim kadarı ile kimseye müdârâ etmezdi.

“Külâhın sat da harceyle müdâhin olma her derde

Cihanda kelle sağ olsun, kiilâh eksik değil merde”

diyerek gülerdi. Mustafa Ateş hocamızın özelliklerinden birisi de hatırşinâs olması idi. Aynı zamanda Diyânet mensubu olan rahmetli babamın (Konya’da “Kayserili Hoca” olarak bilinirdi) cenâzesinde bulunmuş, mezarı başında duasını yapmış, evimize gelip taziyede bulunarak kadirşinaslık göstermişti.

Gün geldi, devran döndü hocamızla halef-selef olduk. Hocamız

Aydın’dan Din İşleri Yüksek Kurulu üyeliğine seçilmiş ve Aydın ili münhalleşmişti. Tayinim oldu, Aydın’a geldim: Makama ilk geldiğimde biraz şaşkınlık yaşadım; masa üst üste konulan kitaplarla dolu idi. Kitapların boyundan makam koltuğu görünmüyordu. Tabiidir ki bendeniz kendi düzenimi kurdum. Yâni demek istiyorum ki, hocamız çok okurdu. Tettebbuat-ı hepimizden fazla idi.

Mustafa hocamızla 2. Din Şurâsında birlikte bulunduk. Hac vazifesi yerine getirilirken birlikte görev aldık, birçok merasimde de birlikte bulunduk. Birçok sohbette uyanlarını dinledik, lâtifelerine iştirak ettik.

Hiç mi sır yok aramızda, belki vardır ama izninizle o da bize kalsın. Hem şair öyle demiyor mu?

Sırrımı sırdaşına fâş etme, sırrın fâş olur Sen sana sırdaş değilsen el nasıl sırdâş olur?

Bu satırlar bir akşam namazı ile yatsı ezanı okununcaya kadar geçen süre içerisinde yazabildiklerine Mustafa hocamız gibi birisi için bunlar mukaddeme bile değildir. Söyleneni söylüyorum şairin dilinden:

Gönül geçime gel çağın Ko yansın yüreğin yağın Gülleri bitmeyen bağın Bülbulü nâlân olur mu?

Mustafa Hocamızın,

Gönlünde nice güller bitsin, üzerinde bülbüller ötsün. Ömrü tavîl, ameli makbul olsun. Dünya ve ahirette Rabbim muradına erdirdin. Sevgili Peygamberimizin (SAV) fem-i latifinden dökülen şu dua ile beraberce Rabbimize yalvaralım:

“Allahım dalâlete düşmekten veya başkalarını dalâlete düşürmekten, hataya düşmekten veya başkalarını hataya düşürmekten, zulmetmekten veya zulme uğramaktan, cahillik etmekten veya cahillikle karşılaşmaktan sana sığınırım” Amin.